

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อำนาจเป็นสิ่งที่มิได้มีประโยชน์เมื่อนำมาใช้ให้ถูกทาง ในขณะที่เดียวกันจะเป็นโทษหากมีการใช้อำนาจนั้นไปในทางที่ผิด ดังนั้นอำนาจจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้อง จึงมีผลกระทบต่อบุคคลอื่น ดังที่ Edger Schein กล่าวว่า อำนาจ หมายถึง ความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใด ทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเปลี่ยนแปลงในทีท่า(Manner) หรือวิถีชีวิต(life stlye) ได้

Thomas C. Clary และ Robert A. luke Jr. ได้ให้ความหมายของคำว่าอำนาจว่า หมายถึงความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลอื่นตามความต้องการของบุคคลฝ่ายแรก ดังนั้น การเป็นผู้มีอำนาจก็คือผู้มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น ๆ ในด้านการกระทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งปกติบุคคลเหล่านั้นจะไม่ทำ

ในการศึกษาเรื่องอำนาจนั้น โดยเฉพาะอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชนบทสามารถศึกษาได้อย่างกว้างขวางมากมายประเด็น ในที่นี้จะทำการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการเพียงพอที่จะทำความเข้าใจภาพรวมของอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชนบท

1. การได้มาซึ่งอำนาจ
2. การใช้อำนาจ
3. การรักษาอำนาจ
4. การสูญเสียอำนาจ

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

สถานีวิทยุกระจายเสียง 921 กรป.กลาง สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพภาคที่ 3 สถานีวิทยุเสียงอดีตสร สถานีวิทยุ มชภ.3 และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยระบบเอฟเอ็ม (เฉลี่ยว พงษ์ผาสุข, 2535)

ผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่เป็น
นักหนังสือพิมพ์จะมีบทบาทในสองลักษณะคือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้สื่อข่าว หรือ
บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันจะทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวให้
หนังสือพิมพ์ส่วนกลางด้วยซึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์จะมีผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง
อยู่ทุกฉบับ

จากข้อเท็จจริงที่ว่า จังหวัดเพชรบูรณ์มีสื่อทั้งประเภทหนังสือพิมพ์และ
วิทยุกระจายเสียงอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบท
ของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่เข้ามาปฏิบัติงานในสื่อทั้งสองประเภทเป็นจำนวนพอสมควร

ผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทของจังหวัดเพชรบูรณ์ทางด้าน
หนังสือพิมพ์ ทั้งหนังสือพิมพ์ส่วนกลางและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะเข้าสู่อาชีพนี้โดยมี
อาชีพหลักที่มั่นคงอยู่แล้ว และเป็นภาคเอกชนทั้งหมด ส่วนผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชน
ในชุมชนชนบทของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่สังกัดสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกท่านจะมี
สถานภาพเป็นข้าราชการสังกัดหน่วยงานของทางราชการทั้งสิ้น

เมื่อมองถึงความ เป็นมาของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชนบทของ
จังหวัดเพชรบูรณ์แล้ว พบว่ามีผู้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี เพียงคนเดียว
เท่านั้น และได้จบปริญญาตรี สาขานิเทศศาสตร์โดยตรง เข้าสู่วงการสื่อสาร
มวลชนโดยการฝึกหัด เป็นผู้สื่อข่าวอาชญากรรมมีการทำข่าวโรงพักโดยอาศัยการ
ฝึกฝนจากรุ่นพี่ โดยสังกัดในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นซึ่งพิมพ์จำหน่ายเป็นรายลือตเตอร์
ในขณะที่เดียวกันบางคนจะสมัครเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง ซึ่งจะทำให้คน
ในสังคมมองว่าเป็นการยกระดับฐานะขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง แต่โดยแท้จริงแล้วบทบาท
ของคนเหล่านี้ไม่แตกต่างกันและโดยส่วนใหญ่ผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในจังหวัด

เพชรบูรณ์ เข้าสู่อาชีพโดยการสีกัดและสีกฝดตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้ ความ
 ชำนาญ ให้เกิดทักษะในอาชีพของตนเอง ที่นี้ผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชน
 ชนบทจังหวัดเพชรบูรณ์ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาไม่สูงกว่าระดับปริญญาตรีแทบทั้งสิ้น

สำหรับการปฏิบัติงานของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบท

แคลปเปอร์ (Klapper, 1960) กล่าวว่าอิทธิพลต่อการสื่อสารมวลชนต่อบุคคล
 ในสังคมว่า สื่อมวลชน เป็นเพียงแรงเสริมในกระบวนการโน้มน้าวใจต่อความคิด
 เห็นที่ยังไม่มั่นคงหรือทัศนคติที่มีอยู่แล้วของการสื่อสารมวลชน มิได้มีอิทธิพลโดย
 ตรงต่อบุคคล ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ ก่ออุปนิสัย กระบวนการเลือกรับสาร บรรทัดฐาน
 ของกลุ่ม การเผยแพร่ข่าวสารโดยบุคคล หรือผู้นำความคิดเห็น ระบบการ
 ปกครองและระบบการสื่อสารมวลชน แคลปเปอร์ยังได้กล่าวถึง บทบาทของ
 สื่อมวลชนที่มีต่อสังคมในด้านต่าง ๆ คือ

1. บทบาทในการเสนอแนะและถ่ายทอดข่าวสาร เป็นการสอดส่อง
 และรายงานความเคลื่อนไหวของสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชน
 เสนอข่าวเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้นำไปใช้ประกอบการ
 ตัดสินใจต่าง ๆ ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม
 หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในแต่ละสังคม

2. บทบาทในการให้ความเห็นชักจูง เชื่อกันว่าประชาชนในสังคม
 ด้อยการพัฒนา มีความเชื่อและค่านิยมที่ล้าสมัย เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา
 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า สื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือที่มีอำนาจชักจูง และโน้มน้าวใจ
 ดังนั้นหน้าที่สำคัญของการสื่อสารมวลชนในการพัฒนาจึงอยู่ที่การชักจูงใจ
 ให้ประชาชนละทิ้งความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมแบบเก่า แล้วหันมารับเอา
 ความเชื่อและทัศนคติแบบใหม่

การปฏิบัติงานของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนต่าง ๆ ย่อมเกี่ยว
 ข้องกับประชาชนในท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ และหน่วยงานทั้งภาครัฐ

และเอกชนภายในสังคม ดังนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากบทบาทและหน้าที่ของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนจึงเป็นเรื่องที่หน้าศึกษา

สำหรับผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการพัฒนางานของตนเองให้ก้าวหน้าขึ้นมาตามลำดับ โดยจะเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อประชาชนรวมทั้งกลุ่มผลประโยชน์ภายในสังคมเป็นอย่างมาก การดำเนินงานของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบท นอกจากจะทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนเพื่อตรวจสอบความเป็นไปของสังคมแล้วรายงานให้ประชาชนได้ทราบยังทำหน้าที่ต่าง ๆ อีกหลายประการ บทบาทสำคัญประการหนึ่งที่ควรกล่าวถึงคือผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทได้ใช้อำนาจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองซึ่งจะพบอยู่เสมอว่าได้สร้างความกดดันให้กับสังคมเป็นอย่างมาก ดังนั้นการศึกษาถึงลักษณะอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทจึงเป็นเรื่องที่หน้าศึกษา ติดตาม เป็นอย่างยิ่ง

ปัญหาที่ต้องการศึกษา

1. การได้มาของอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทเป็นอย่างไร
2. การใช้อำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทมีลักษณะอย่างไร
3. การรักษาอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทมีปัจจัยอย่างไร
4. การสูญเสียอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทมีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงการได้มาซึ่งอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนใน
ชุมชนชนบท
2. เพื่อเข้าใจถึงการใช้อำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชน
ชนบท
3. เพื่อทราบถึงการรักษาไว้ซึ่งอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชน
ในชุมชนชนบท
4. เพื่อทราบถึงการสูญเสียอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนใน
ชุมชนชนบท

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่องลักษณะอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชน
ชนบท กรณีศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2535 เป็นการศึกษาโดยกำหนด
ระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2534 ถึงเดือนกันยายน 2535

ข้อสันนิษฐาน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นเรื่องของลักษณะอำนาจผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชน
ในชุมชนชนบท มีความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทกับ
การเมืองเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออก ดังนั้น ผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนจึงเข้าไปมี
ความสัมพันธ์กับเรื่องของอำนาจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. ความขัดแย้งของกลุ่มผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชน เกิดขึ้นเนื่องจากการขัดผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง ดังนั้นการใช้อำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนเพื่อรักษาสถานภาพของตนเองจึงมีผลกระทบต่อสังคม

3. ผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในจังหวัดเพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์ทางชนชั้น กับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม ดังนั้น การดำเนินงานของสื่อสารมวลชนจึงเป็นการใช้อำนาจเพื่อสนองต่อการรักษาผลประโยชน์

4. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้มีอิทธิพลและผลประโยชน์กับผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนเป็นเรื่องควบคู่กัน ดังนั้น สื่อสารมวลชนย่อมเข้าไปมีส่วนในการใช้อำนาจส่งเสริมกลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ด้วย

นิยามศัพท์

1. ผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบท หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิง ในหนังสือพิมพ์และสถานีวิทยุกระจายเสียง ในที่นี้หมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ส่วนกลางประจำจังหวัดเพชรบูรณ์และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียง

2. สื่อสารมวลชนท้องถิ่น หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่เจ้าพนักงานการพิมพ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ได้อนุมัติให้ดำเนินการจัดพิมพ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ จำนวนทั้งสิ้น 12 ฉบับ โดยจำหน่ายเป็นรายปักษ์ (จำหน่ายในวันที่ออกสัปดาห์กันแบ่งรัฐบาล) และสถานีวิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่นจำนวน 6 สถานี

3. อำนาจ หมายถึง แบบแผนของความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะมีอำนาจสามารถควบคุม หรือมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจและพฤติกรรม ของผู้ไม่มีอำนาจให้กระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้ โดยที่บุคคลที่ไม่มีอำนาจต้อง

ปฏิบัติตาม ถ้าไม่ปฏิบัติตามอาจได้รับโทษและมีการบังคับให้ปฏิบัติตามนั้น

4. ผลประโยชน์ หมายถึง การตอบแทนทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนได้รับการกระทำหรืองดเว้นการกระทำ

5. กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งครอบครองทรัพย์สินสมบัติ อำนาจ ตำแหน่ง เกียรติยศและมีชื่อเสียง ในปริมาณมากกว่าในบุคคลอื่น ๆ ในสังคม และกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ในสังคม และกลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจและอิทธิพลในการตัดสินใจในชุมชน โดยสามารถควบคุมและชี้นำ การกระทำ หรือการมีพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนได้ .

6. ผู้มีอิทธิพล หมายถึง บุคคลที่มีความพร้อมในอำนาจ เกียรติยศ ชื่อเสียงและความมั่งคั่ง และมีความสามารถในการบงการให้บุคคลอื่นให้กระทำการไปในทางที่ไม่ชอบธรรมหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในการพัฒนา และปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานกับผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบทอย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต

2. ผลการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานทางการประชาสัมพันธ์ หรือหน่วยงานที่คล้ายคลึงกันจะได้นำไปปรึกษาเปรียบเทียบเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ต่องานในอนาคต

3. การวิจัยในเรื่องลักษณะอำนาจของผู้มีอาชีพสื่อสารมวลชนในชุมชนชนบท ยังไม่มีผู้ทำการวิจัยในประเทศไทยมาก่อน ดังนั้นจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไป